

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

§. 5. Quænam sint Regulæ Bonæ consequentiæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

veniant extrema. Deinde conclusio non sequitur partem debiliorem. Idem dic de hoc syllogismo: *Aut mundus errat, aut Christus fallitur; sed Christus non fallitur; ergo mundus errat.* III. Omnes propositiones compositas, omnesque syllogismos compositos ad simplices reducere velle, inanis labor est. Sæpè enim inter terminos, quorum connexio per propositionem compositam affirmatur, aut negatur, non est identitas, aut stricta repugnantia; sed tantum quædam existentiae connexio; cum tamen in propositione simplici affirmetur, aut negetur identitas. Hinc non reduces hunc aut similem syllogismum: *Si sol est, dies est; sed sol est; ergo dies est*: Si enim dicas: *Præsentia solis est dies*: propositionem hanc ponere quidem locò prioris potes; Hæc tamen priorem strictè non resolvit, cum alio prædicato constet.

§. V.

Quænam sint Regulæ bonæ consequentiæ?

585. Regularum bonæ consequentiæ aliæ sunt generales, particulares aliæ. Has antequam ponamus, advertendum, quòd Antecedens in discursu verum, vel necessarium dicatur, quando utraque præmissa vera, vel necessaria est; si enim vel una ex præmissis falsa sit, aut contingens, vel impossibilis, totum Antecedens falsum, contingens, aut impossibile dicitur. Præsciendum prætereà est, quòd hæ regulæ de syllogismo formaliter bono procedant. Recensentur autem passim Regulæ generales bonæ consequentiæ sequentes.

I. *Ex verò non nisi verum sequitur ; Ex falso autem supposito tanquam vero , etiam verum deduci potest.* Ratio 1mæ partis est : Quia id , quod ritè sequitur , necessariam habet connexionem cum illo , ex quo sequitur ; sed quod necessariam cum vero connexionem habet , non nisi verum esse potest ; ergo. Ratio 2dæ partis est : quia illa consequentia est bona , quæ ex recta terminorum ac propositionum dispositione sequitur ; sed recta ejusmodi dispositio haberi quoque potest in materia de se falsa , suppositâ tamen tanquam vera ; ergo. Imo non tantùm consequentia , sed etiam consequens in tali casu verum esse potest ; quia duo extrema connexa inter se , connecti in præmissis possunt cum medio falso ; ut si dicas : *Omnis planta est rationalis ; omnis homo est planta , ergo omnis homo est rationalis.* Dixi tamen notanter : *Ex falso supposito tanquam vero.* Verum enim connecti nunquam potest cum *absolutè falso.*

585. II. *Falsum non nisi ex falso legitimè sequitur.* Ratio hujus regulæ facilè colligitur ex ratione primæ partis regulæ præcedentis.

587. III. *Ex contingenti legitimè sequitur contingens , imò etiam necessarium.* Partem primam ipsa experientia probat , quæ docet , sæpè inferri contingens , quod tamen ex necessariò inferri nequit , ut statim patebit. *Partis secundæ* inde constat ; Eò quod duo extrema contingenter tantùm connexa cum tertio , possunt necessariò connexa esse inter se : ut vides in hoc syllogismo : *Quidquid currit est animal ; Petrus currit ;*

rit ;

rit; ergo *Petrus est animal*: quo in syllogismo ex minore contingente sequitur conclusio necessaria. *Si opponas*: Hoc pugnare cum regula septima communium, quæ exigat, ut conclusio sequatur partem debiliorem. R. N. Nam regula communium allegata intelligenda tantum est de conclusione formaliter tali, & ut deducta est ex præmissis, quæ in allegato etiam syllogismo contingens est. Igitur allegata conclusionis præsentis necessitas aliunde est, quam à præmissis contingentibus. *Si dicas*: Ex hac regula sequeretur, quod ex vero posset fieri falsum, quod tamen in prima regula negatum est. *Probas assertum*. Contingens potest esse falsum; ergo. R. D. *ant. probat.* Potest esse falsum absolute. C. Si supponatur tanquam verum, ut regula prima dicit. N. *Inst.* Præmissis contingentibus concessis, sequitur conclusio necessaria; ergo. R. D. *ant.* Sequitur conclusio necessaria *necessitate consequentiæ*. C. necessitate consequentis. N. Præsens autem regula non est de consequentiæ, quæ in omni syllogismo legitimo necessaria est; sed de consequente.

588. IV. *Ex necessario non nisi necessarium sequitur; id quod sequi etiam potest ex impossibili supposito tanquam vero, vel conditionatè affirmato.* *Ratio unæ partis est*: Quia aliàs ex vero posset sequi falsum; nam si non sequeretur necessarium; ergo sequeretur vel contingens, vel impossibile: contingens autem potest esse falsum; impossibile verò semper est falsum. Accedit, quod ea, quæ sunt necessariò connexa cum uno ter-

tio , etiam necessariò connexa sint inter se , sal-
 tem physicè ; ergo si duo necessario fuerunt
 connexa in præmissis cum medio , etiam neces-
 sariò connexa sunt inter se. *Ratio 2dæ partis est :*
 Quia duo extrema possunt inter se necessariò
 neçti , ex supposito , quòd connectantur ita
 cum tertio , sive medio impossibili. *Si dicas*
contra imam partem : Ex contingenti sequi po-
 test necessarium ; ergo etiam ex necessario con-
 tingens. *R. N. Cons. Dispar est :* Eòquod duo
 necessariò connecti inter se possint , quin con-
 nectantur necessariò eidem tertio. Econtrà ne-
 queunt duo necessariò connecti eidem tertio ,
 quin necessariò connectantur inter se. *Si repo-
 nas :* Oppositorum eadem est disciplina , sive
 ratio ; ergo. *R. D. ant.* Eadem est disciplina
 simpliciter N. secundùm quid. C. Allegati
 axiomatis sensus est : quòd , qui cognoscit op-
 positum unum , suo modo alterum quoque cog-
 noscat. *Si urgeas :* Hic syllogismus : *Omne cur-
 rens est vivens ; omne currens movetur ; ergo ali-
 quod vivens movetur :* præmissas necessarias ha-
 bet , & conclusionem contingentem ; ergo.
R. N. ant. Si enim syllogismus supponatur bo-
 nus , conclusio sumitur *conditionatè* , sicut præ-
 missæ , habetque hunc sensum : *ergo aliquod vi-
 vens movetur , si existat currens ;* quo in sensu
 conclusio necessaria est , sicut præmissæ. Si au-
 tem conclusionem non sumas *conditionatè* , syl-
 logismus quatuor terminos habebit , quia in con-
 clusione subjecti existentiam affirmat , quam non
 asserit in præmissis.

589. V. *Ex possibili sequi nequit impossibile.*

Ratio est: Quia si duo extrema identificari possint cum tertio in præmissis, identificari quoque valent inter se in conclusione. Hinc etiam natum est vulgatum illud: Ex possibili in actu posito non sequitur impossibile. De his fusiùs agit P. Haunoldus in *Log. pract.* p. 2. cap. 1. a. 2. Item Honoratus Fabri de *Artificio consequentiæ*. Præter regulas has generales assignantur aliæ adhuc magis particulares, quæ sunt veluti axiomata, ad dirigendas argumentationes perutilia.

590. *Primum est:* Si duo necessariò, ac mutuò, connectantur inter se, tunc ab uno eorum posito, vel negato, valet consequentia ad alterum positum, vel negatum. Sic quia partes simul sumptæ necessariò connectuntur cum toto, Definitio cum definito, Dies cum sole, ab uno eorum mutua valet consequentia. *Secundum est:* Posito antecedente, i. e. prædicato inferiori, bene ponitur consequens, i. e. superius, sed non vicissim. Inferiora enim necessariam habent cum superioribus connexionem; superiorum autem cum inferioribus connexio necessaria non est. Sic bene dico: *Corpus est; ergo substantia est. Homo est, ergo animal est &c.* sed non vicissim. Axioma hoc tenet in iis omnibus, quæ connexionem necessariam quidem habent, sed non mutuam. *Tertium est:* Negato consequente, sive superiore prædicato, bene negatur inferius. V. g. *Non est vivens; ergo non est animal.*

591. Pro Syllogismis ex obliquis observanda denique sequentia. I. Ejusmodi syllogismi

N n 5

benè

benè concludunt, si manente eodem sensu resolvi possint in syllogismum bonum constantem terminis rectis. II. Si minus extremum in minore positum in recto sit, congruè in obliquo ponitur in conclusione, si medium in majore etiam in obliquo positum fuerit. v. g. *Omnis creaturæ datur initium; sed homo est creatura; ergo hominis datur initium.* III. Majus extremum ritè ponitur in conclusione in obliquo, si terminus medius in minore pariter in obliquo positus fuerit. v. g. *Omnis homo est animal; hic actus est hominis; ergo hic actus est animalis.*

ARTICULUS III.

De Principiis perfectivis Syllogismorum.

592. **N**ota. Principia perfectiva sunt illa, quibus syllogismi imperfecti ad perfectos reducuntur. Principia ejusmodi duo recensent Dialectici, *Conversionem* scilicet, & *Præmissarum transpositionem*, quibus addunt *Expositionem*. De conversione actum est n. 24. 25. 26. item n. 527. Qua ratione autem & quando convertendæ, ac transponendæ in reductione præmissæ sint, tres potissimum reductionis species exhibent, quarum prima *Ostensiva* dicitur. Altera *Reductio per Expositionem*. Tertia *Reductio per impossibile*. De duabus primis consule Dialecticam vulgatam P. Du Trieu, quæ eas *Tract. 3. p. 2. 2. cap. 2. a. 3.* satis accommodè explicat. Nec minùs idonea est methodus, quam Dialectica citata pro ordinanda reductione per impossibile assignat. Verùm